

Asia: VN/8392/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

2 a § Maksun periminen / Uttag av avgif

Laskupohjia joudutaan tarkentamaan ja saattaa olla, että tietojärjestelmät eivät alkuun tähän taivu ja näin tästä aiheutuu tässä ongelmia, jos ei vaa-dittavia tietoja laskulle saada.

2 b § Päätös maksukyvyn mukaan määräytyvästä maksusta / Beslut om avgift som bestäms enligt betalningsförmågan

Hyvä, että laskun liitteeksi on tultava oikaisuvaatimusohje.

3 § Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu / Avgift för oanvänd service

Uudistuksena hyvä. Resurssien järkevän käytön kannalta olisi tarpeen, että tällainen maksu olisi mahdollista periä lähes joka palvelusta. Esitys vaatii kuitenkin täsmennystä, miten varauksen yhteydessä tieto maksusta on annettava. Mm. terveyspalveluissa suurin osa ajoista annetaan puhelimitse; joten pitääkö joka kerta sanoa, että mikäli et saavu paikalle, tulee sakkomaksu.

5 § Maksuttomat terveyspalvelut / Avgiftsfria hälsovårdstjänster

Ymmärrettävää on, että lainlaatija haluaa selkeyttää käytäntöä esim. maksuttoman avosairaanhoidon osalta. Kuitenkin maksuttomuuden laa-jentaminen aikana, jolloin muutenkin on haastetta järjestää sote-palveluita, ei ole ihan hyvä suunta.

6 a § Maksukatto / Avgiftstak

Onko todella tavoitteena vähentää kuntien asiakasmaksutuottoja, sillä suun terveydenhuollon maksujen ottaminen mukaan maksukattoon vähen-tää merkittävästi kuntien asiakasmaksutuloja.

7 b § Palvelun pitkäaikaisuus / Servicens långvariga karaktär

Kolme kuukautta tai yli selkeä määritelmä.

7 c § Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon maksu / Avgift för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård

On hyvä, että saadaan yhtenäiset maksuperusteet näille palveluille. Onko kuitenkin tarkoituksenmukaista, että toisiinsa rinnastettavissa ikäihmisten maksuissa on eri käyttövara (tehostettu asumispalvelu ja perhehoito 165 € / kk ja laitoshoido 110 € / kk). Lisäksi käyttövara 165 euroa on osalle asiakasryhmiä liian pieni mm. mielenterveys- ja päihdekuntoutujille, joilla tehostettukin asumispalvelu on kuntouttavaa ja tähtää siirtymiseen itsenäisempään asumiseen. Tavoitteena on yhteiskuntaan integroituminen esim. osallistamalla asumispalveluyksikön ulkopuolisiin aktiviteetteihin, mikä edellyttää siistiä pukeutumista ja mahdollisuutta käyttää rahaa. Suunnittelulla käyttövara ei riitä mielenterveyskuntoutujan kuntoutumisen kannalta tarpeellisiin menoihin. Käyttövaran tulisi olla vähintään 250 euroa. On myös tarpeen säätää, miten määritellään käyttövara silloin, kun kuntoutuja alkaa harjoitella ruuan valmistusta itsenäisesti. Eli jos kuntoutuja ei saa kaikkia aterioita yksiköstä, miten määritellään ruokaan jätettävä käyttövara.

Maksujen muutos tulee vähentämään kuntien saamia asiakasmaksutuloja ja näin heikentää entisestään kuntien kykyä tuottaa lakisääteisiä palvelu-ja. Lainsäädännön muutos tulisi kompensoida kunnille valtionosuuksissa.

10 b § Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta, pitkäaikaisesta perhehoidosta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och för långvarig sluten vård

Selkeät perusteet.

10 c § Tuloista tehtävät vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa, pitkäaikaisessa perhehoidossa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa / Avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård

Hyvää on, että edunvalvontakulut huomioidaan yksiselitteisesti. Epäselväksi jää omistusasunnosta aiheutuvien kulujen huomioiminen jopa 6 kk:n ajalta. Haetaanko kommentilla sitä, että on puoli vuotta aikaa myydä omistusasunto vai mitä tarkoitetaan. Lisäksi esitys on laadittu niin, että tässä ei ole mahdollista käyttää nykyistä harkintaa, vaan kulut pitää vähentää.

10 d § Tuloista tehtävät erityiset vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa / Särskilda avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig familjevård

Selkeä ja hyvä että kohtuulliset asumiskulut ja lääkekulut huomioidaan. Lääkekulujen osalta tulisi kuitenkin säätää tarkemmin ja selvittää miten lääkkeidenmaksukatto huomioidaan. Tärkeää on myös, että laskelmat tehdään uudelleen lääkekustannusten muututtua oleellisesti.

Vähennyksissä ei mainita lääkäripalveluista perittävää vuosimaksua, joten tulkinta on, että tämä maksu ei ole vähennykseen oikeuttava.

Hyvää on myös, että edunvalvontakulut vähennyksiä tuotaisiin nyt lakiin. Sillä tästä on ollut kunnissa erilaista käytäntöä ja tasoa.

10 e § *Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävä maksu / Avgift för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice*

Pykälä toisi muutoksen kotihoidon maksuluokkiin, jotka kunta on nyt päättänyt itse. Muutos on sen verran suuri, että kustannusvaikutusten laskeminen tulee olemaan haasteellinen.

Tästä tulee myös merkittävä lisätyö kuntiin. Esityksessä on mainittu, että maksu määriteltäisiin kalenterikuukausittain. Onko ajateltu, kuka nämä maksupäätökset käytännössä tekee joka kuukausi asiakkaille? Tulee olemaan valtava työ, kun edellyttää tuntien tarkastuksen ja päätöksen teon kaikille asiakkaille joka kuukausia. Merkittäviä kuluja syntyy myös päätösten postittamisesta joka kuukausi eli kuntien menot kokonaisuutena lisääntyvät muutoksen johdosta. Lisäksi pitäisi ehdottomasti tietojärjestelmien yksinkertaistaa, jotta maksupäätöksen saisi nopeasti otettua kuukausittain. Tämä on lakiesityksessä todellinen heikkous, koska em. lisä-työn ja -kustannusten lisäksi vie suuntaan ja toiseen kaiken jouston palveluista. Nykyinen maksuluokkasysteemi on mahdollistanut esim. ekstra-käynnit asiakkailta. Nyt näitä ei enää tehdä, kun palvelun pitää pysyä tunnin tarkkuudella päätöksen mukaisena.

Kotihoidon osalta ei käy selville, saako erillisestä kauppapalvelusta periä edelleen maksua. Esityksessä lukee, että asiointipalvelun maksu sisältyy palveluun (esim. toistuva kaupassakäynti yhdessä asiakkaan kanssa). Koskee myös lain kohtaa 10 h. Epäselväksi jää myös tarkoitetaan mielenterveys- ja päihdekuntoutujien kohdalla, että asiakasmaksuja ei saa periä: ”Tuettuun asumiseen sisältyvästä tuesta ja ohjauksesta ei saisi jatkossakaan periä asiakasmaksua.” Heillä palvelutuetussa asumisessa on nimenomaan tukea ja ohjausta.

Esityksessä on myös ristiriita muun ohjeistuksen kanssa. Kirjaus: ”Jos asumispalveluyksikössä ylläpidetään yhteistä niin sanottua akuuttilääkevarastoa, yhteisestä lääkevarastosta toteutetusta lääkähoidosta ei saisi periä erillistä maksua asiakkaalta.” Lääkehuollon ohjeistuksen mukaan yksiköissä ei saa olla tällaista yhteistä lääkevarastoa.

10 f § *Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice*

Tähän ei erityistä huomioita.

10 g § *Tuloista tehtävät vähennykset jatkuvassa ja säännöllisessä kotona annettavassa palvelussa sekä pitkäaikaisessa asumispalvelussa / Avdrag från inkomsterna för fortgående och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice*

Tähän ei erityistä huomioita.

10 h § *Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut / Stödtjänster och tjänster i samband med boendeservice*

Selkeä.

10 i § Laskennallinen metsätulo / Kalkylerad inkomst av skog

Tämän voisi jatkossa huomioida tulona kaikissa maksukyvyn mukana määräytyvissä maksuissa. Ollut vuosien varrella ”kummajainen” ja todella vaikea toden-taa tulot, ellei saa verotustietoja. Saako jatkossa sitten helpommin nämä, jos asiakas itse ei kykene toimittamaan verotustodistustaan? Onko tieto esim. tu-loverorekisterissä?

10 j § Maksun määrääminen ja tarkistaminen / Bestämmande och justering av avgift

Tähän ei erityistä huomioita. Hyvä kuitenkin, että tarkennetaan. Ollut hieman epäselvä prosessin näkökulmasta. Tähän asti tehty asiakkaan/omaisen hakemuksesta (ilmoituksesta). Ikäihmisten palveluissa ei pystytä useinkaan oma-aloitteisesti tekemään. Joissakin tapauksissa voi kuitenkin sosiaalityöntekijä olla tietoa asiakkaan tilanteesta ja silloin on hyvä, että maksua voidaan tarkastaa myös viranhaltijan aloitteesta.

10 k § Palvelun keskeytyksen vaikutus asiakasmaksuun / Hur avbrott i servicen påverkar klientavgiften

Tähän ei erityistä huomioita, mutta onko 5 vrk liian lyhyt aika.

11 § Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen / Nedsättning och eftergift av avgift

Pykälän 3 momentin mukaan maksun alentamisen ja perimättä jättämisen olisi oltava ensisijaista toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) tarkoitettuun toimeentulotukeen nähden. Tarkoittaako tämä, että myös terveydenhuollon tasasuuruksia maksuja on alennettava tai jätettävä perimättä, jos ne aiheuttaisivat toimeentulotuen tarvetta? Nythän ne huomioidaan toimeentulotukilaskelmassa. Menee aika mahdottomaksi hoitaa käytännössä, jos asiakas hakee toimeentulotukea Kelasta ja sitten Kela ilmoittaa, että kunnan on alennettava asiakasmaksua. Asiakas on jo maksanut laskun, joten hänelle joudutaan palauttamaan maksu. Työmäärästä tulee valtava.

13 § Muulta kuin Suomessa asuvalta perittävä maksu / Avgift av dem som inte är bosatta i Finland

Ei erityistä huomioita.

14 § Tulojen, korvausten tai saamisten periminen kunnalle tai kuntayhtymälle / Uppbärande av inkomster, ersättningar eller fordringar till kommunen eller samkommunen

Lakiin tulisi soveltamisalan laajentaminen tehostettuun palveluasumiseen. Tämä on hyvä asia. Tapauksia ei ole montaa, mutta on hyvä, että mah-dollisuus perintään on olemassa.

14 a § Viranomaisten tiedonsaantioikeus / Myndigheternas rätt att få upplysningar

Tähän ei erityistä huomioita.

15 § Muutoksenhaku / Ändringssökande

Huomio, että uutena oikaisumahdollisuus perintäpäätökseen, kun tällaisia ei ole kunnassamme ennen ollut.

Voimaantulo (alustava voimaantuloajankohta 1.1.2021) Ikraftträdande

Ei huomiota.

Vuojela Hanna
Nokian kaupunki - Perusturvalautakunta